

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ TARAMA TOPLANTILARI RAPORU

**AÇIK VERİ VE
TEKNOLOJİ
DERNEĞİ**

Günümüz teknolojilerinin yardımıyla serbestçe erişilebilen, paylaşılabilen ve tekrar tekrar kullanılabilen açık verinin; şeffaflığı sağlayarak güven vereceğini, katılımı sağlayarak bizi daha iyi birey, daha iyi toplum ve ülkemizi daha iyi bir ülke yapacağını düşünerek Haziran 2020'de Açık Veri ve Teknoloji Derneği'ni kurduk.

Bu rapor Kasım 2020 tarihinde açık veri üzerine akademi, kamu ve özel sektörde çalışan profesyoneller ile Zoom üzerinden yapılan videolu tarama toplantılarının deşifre edilmiş halidir. Alfabetik isim sırasına göre iki soru kapsamındaki değerli görüşler derneğimiz çalışmaları için yol gösterici olmuştur.

Değerli vakitlerini ayıran uzmanlarımıza bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Açık Veri ve Teknoloji Derneği Yönetim Kurulu

1) TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELERDİR?

ANIL ÇELİK

Veri Uzmanı / UrbanStat Kurucu Ortağı

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Üniversite eğitimim sırasında ve özel sektörde çalışırken gördüğüm en büyük problem, mevzuat problemleri. Devlet kuruluşları kanunen ücretsiz veri paylaşmıyor. Sadece kamu kuruluşları diğer kamu kurumları ile ücretsiz veri paylaşabiliyor. Verilerin halka ücretsiz açılması çoğu zaman mevzuat sebebi ile imkansız/yasa dışı. En büyük engelin bu olduğunu düşünüyorum.

Örneğin, Türkiye adres veritabanı yalnızca regüle edilen sektörlerdeki şirketler ile (bankacılık, sigorta, telekom vb.) paylaşılıyor.

Çıkmak üzere olan ve mekansal veri üretimini lisansa bağlayan yeni kanun ise artık özel şirketlerin kendi verilerini kullanarak mekansal veri üretmesini bile çok yüksek lisanslara bağlayacak. Örneğin, biz şirket olarak tüm Türkiye için sel, fırtına, deprem ve heyelan gibi olaylar için risk haritaları oluşturduk. Bu kanun çıkarsa bu haritaları tamamen kendi içimizde kendi kaynaklarımız ve verilerimiz ile üretmemize rağmen lisans almak zorunda kalacağız ve bu lisans bedelleri milyonlarca dolar olabiliyor. Bu lisans bedelleri tüm pazar büyüklüğünden daha büyük olduğu için bu alanda inovasyon yapmak imkansız hale gelecek.

Bu sebeplerle mevcut mevzuatları açık verinin önündeki en büyük engel olarak görüyoruz.

AŞKIN BAYSAL

Gazeteci, Yazar

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Açık veri uzmanı değilim ancak bir gazeteci olarak daha genel bir gözle konuşmaya çalışacağım. Dijital enformasyon teknolojileri ya da somut adıyla internet dediğimiz şey bizzat kendisi veriyi açık hale getiren, onu arşivlerden çıkartan ve çok daha fazla sayıda insana ulaşmasını sağlayan bir teknoloji. Ve işin başından beri birbirini karşılıklı iten veya zorlayan ikili bir süreç var. Bir taraftan verinin daha fazla açık hale gelmesini isteyen serbest yazılımcılar ve kullanıcılar, diğer yandan bu verilere dayalı birtakım ürünler hizmetler geliştiren teşebbüsler var. Yani devletler ve bir takım büyük şirketler aksi yönde hareket edebiliyorlar. Böyle birbirini zorlayan ikili ve karşılıklı süreçler var. Ancak verinin daha fazla açık hale gelmesinin bu bahsettiğimiz dijital enformasyon teknolojilerinin kaderi olduğu kanaatindeyim. Özellikle blok zincir teknolojisi, son dönemde bunu daha fazla mümkün kılan altyapısal bir gelişme olarak dikkat çekiyor. Çok daha fazla verimiz (örneğin, giyilebilir teknolojiler marifetiyle) büyük veri yığınınına dahil oluyor. Çok daha fazla verimiz görünür hale geliyor. Devletlerin tavrına bakıyoruz bir yandan çağın gerçeklerine uymak durumundalar. Örneğin, ülkemizde e-devlet gibi müthiş bir uygulama var. Yakın zamanlarda nüfus verilerini yayınlamışlardı. Nüfus ve tapu verileri çok önemli verilerdir. Bunun açılmasına çok şaşırmıştım ama bir çoğumuz bunları gördük, üzerine tartışmalar döndü ama aksi yöndeki o eğilim hep var olacaktır.

Veri açılmaya çalışıyor ve teknoloji buna katkı sağlıyor. Ama bunun gizli kalmasından da faydalanabilecek eski dünyaya ait aktörler de var. Bir yandan da tabi hassasiyetler var, veri mahremiyeti gibi. Biz ne yaparsak yapalım öyle bir çağdayız ki her şeyimizi veri olarak sunuyoruz ama bir yandan da bundan rahatsızlık duyuyoruz.

Sonuçta, açık verinin somut faydalarının sıradan insanlara anlatılması iyi olacaktır. Veri mahremiyeti konusundaki endişelerin de giderilmeye çalışılması bu konuda fayda sağlayacaktır. İnsanların farkındalığı artarsa, karar vericilerin verileri kapalı tutma konusundaki dirençleri de daha kolay kırılabilir.

ATALAY AKSAY

Avukat, KVKK Eğitmeni

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“Ülkemizde hangi verinin açık hangisinin kapalı olması gerektiği konusunda ortak bir bilinç olduğunu düşünmüyorum. Geçmişten beri verinin kötüye kullanılması, verinin açık hale dönüştürülmesi gibi uygulamalar var. Bilirsiniz sevmediğimiz adamın telefon numarasını umumi tuvalete yazmak gibi alışkanlıklarımız mevcut. Açık veriyi randımanlı şekilde kullanan bir ülke değiliz. Daha çok gelişmekte olan ülkeler konumundayız muhtemelen bu alanda. Verinin kıymetini bilmeliyiz. Açık veri ile hava durumu, havaalanı uygulamaları gibi servislerle hayatlarımızı kolaylaştırabiliriz. Örneğin bizler, “Dismarin” isminde gemilerin yapılan alışverişlerden kalan bakiyeleri görerek, üzerlerine haciz koyma uygulaması yazdık açık verilerle. Biliyorsunuz gemilerin yaptığı alışverişler, gemilerin yaptığı bakım tamir onarım işlemleri ülkelerde icra işlemine tabi değil. Gemiye yakalamanız çok kolay değil. Farklı ülkelerden gelen gemilerin için kanunlar farklı. Bu durumdaki bir gemiyi ancak limanda yakalayabilirsiniz. Bu sayede tahsil kabiliyeti ya da hapis hakkınız oluşabilir. Yaptığımız uygulama ile limanda yakaladığımız geminin sicilini bozuyoruz. Böylece sicilini toparlamak için mutlaka borcunu ödemek zorunda kalıyor gemi sahipleri. Bu uygulamayı açık veriler sayesinde yaptık.

Örnekte görüldüğü üzere bizler insanların hukuki ihtiyaçlarını açık veriyi kullanarak nasıl teorikten pratiğe dökebiliriz onunla uğraşıyoruz. Davetiniz için çok teşekkür ederim.

DİDEM SAĞIN

Avukat, KVKK Eğitmeni

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Benim gördüğüm en büyük sorun, 2011 yılında başlayan ve ülkemizin de imza attığı “Açık Yönetim Ortaklığı” organizasyonundan çıkartılmış olmamız. Şeffaflık ve hesap verilebilirlik kategorilerinde pasife alındıktan sonra ortaklıktan çıkartıldık. Problemlerimizi çözmekte zorlaşan bir süreç girmiş olduk. Ülke içinde açık veri paylaşım portalı hazırlıklarının yapılması, eylem süreçlerinin hazırlanması, belirli istatistik paylaşım portalları kurulmuş olmasına rağmen belki de bunları anlatamadık.

Zamanında biz bütün verileri (kişisel veri dahil) hunharca kullandık. Kendi mesleğimize alet ettik, başka yerlere torpil bulduk, hallederiz dedik. Sonra karşımıza KVKK çıktı. En büyük engel KVKK'dır. "Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun açık veriyle çakışması var ve bu verileri anonimleştirme yoluna giderek çözeceğiz." diyenler var. Avrupa Birliği GDPR düzenlemesi de sempatik bakıyor anonimleştirmeye. Biz hukukçuyuz, aramızda bir sürü teknik uzman arkadaşımız var. Anonimleştirmenin bir sürü tekniğini bilirler. Ben anonimleştirme sırasında şifreleyerek kaydetme veya maskeleyen sistemlerini çok iyi bilmiyorum açıkçası.

Örneğin, Sağlık Bakanlığı kamu sağlığı her şeyin üstündedir anlayışıyla lokasyon verilerini, tam da açık verinin kullanılacağı istatistiki verileri depolamaya başladı. Evet, toplayıp depolayabilirsin ama ilerleyen aşamada önlemini alman lazım. Dolayısıyla hem kişisel verileri koruyalım hem de açalım ikilemi gittikçe karmaşık hale geliyor. Bir anlamda kişisel veriler ile açık veri çatışıyor.

EMRE HASAN AKBAYRAK

Akademisyen / Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Benim için açık verinin önündeki en büyük engel Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yorumlanma biçimidir. Her verinin kişisel olduğu üzerine yapılan yorumlama biçimi kanuna atıf atılarak yapılıyor. Bu sorun açık verinin ulaşımında hem akademik hem de uygulamalar anlamında önümüzü ciddi şekilde kapatıyor.

Dr. GÜSSÜN GÜNEŞ

Akademisyen / ANKOS Başkanı

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Herkese merhaba. Birkaç şapka ile konuşmak istiyorum izin verirsiniz. Öncelikle akademik tarafını anlatmak istiyorum sizlere. Bölümde öğretim üyesi olduğumuz için bilgi ve veri yöneticileri yetiştiriyoruz aslında. Veri yönetimi bizim önemli ders alanlarımızdan bir tanesi. Öğrencilerimize veri nedir, veri yönetimi nedir, veri standartları nasıl tanımlanır, veri tabanı nasıl oluşturulur gibi başlıklar kapsamında yoğun mesleki tanımlama yapıyoruz. Teorik anlamda bunları destekliyoruz. Veri madenciliğiyle alakalı derslerimiz de oluyor. Geleceğin çok önemli mesleki tanımlarından bir tanesi veri madenciliği. Yer edinmeye çalışıyoruz bu alanda. Uygulama tarafında ise kütüphaneci olarak yoğun bir veri yönetimi içerisindeyiz ve özellikle araştırma verilerinin yönetilmesi konusunda. Ele aldığımız akademik verinin yönetimi konusunda çeşitli veri tabanı aboneliklerimiz var. Bunların yönetimi ve veri gizliliği kapsamında karşılıklı iki tarafın imzalamış olduğu lisansa istinaden yaptığımız çalışmalar var.

Özel sektör çalışmaları kapsamında kişisel verilerin korunması da bizim için çok önemli. Fakat yeni çıkan mevzuatlar da bizi zorluyor. Biz dışarıdan çeşitli araçlar alıyoruz, bunların iptallerini düşünmeye başladık yetersiz açık veri nedeniyle.

Diğer bir konu dijitalleştiremediğimiz açık veri. Elimizde fiziksel materyaller var ama bunların test sorunu olanlar ve olmayanlar var. Örneğin, 2013 yılında YÖK'ün "Açık Erişim Grubu" vardı ve bizler de katılmıştık. Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin akademik verisinin veri küratörlüğünü hep beraber (hep beraber bir veri tabanı oluşturduk, buraya verileri tanımladık ve dünyayla paylaşımını yaptık) bir açık kaynak kodlu program üzerinden yaptık. Tüm üniversitelere de bunu önermiştik.

Bu işin bir de yazılım boyutu var. Hangi yazılımı seçeceğiz, bu yazılımı nasıl yöneteceğiz, bu verileri ne kadar paylaşacağız, hangilerini paylaşacağız, izinleri nasıl olacak gibi başlıklar da bizim için çok önemli. Tabi büyük bir ekosistemde (üniversiteler gibi) akademik verilerin yönetimi oldukça zor. Birlikte hareket etmekten bahsediyorum.

Ayrıca bu işin bir de teknik yönü var. Özellikle açık kaynak kodlu yazılımlar açısından karşılıklı çalıştığımız ekipler içinde bir bilgisayar mühendisi ya da bilişimcinin olması işimizi kolaylaştırabiliyor. Yok ise iş süreçleri zorlaşıyor.

İCLÂL TURAN

Gazeteci

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Veri gazeteciliği konusunda çalışmalar yapıyorum. Ülkemizde veriye ulaşmakta özellikle kamu kurumlarının verilerine ulaşmakta zorlanıyoruz. Kamu kurumlarında veri tutma alışkanlığının olmadığını söyleyebilirim tecrübelerime istinaden. Evet bazı veriler tutuluyor ancak bunları dijital formda (excel vb.) bulmak gerektiğinde çok zorlanıyorum. Örneğin, Sağlık Bakanlığı Korona Virüs ile ilgili verileri gün gün web sitelerine yüklüyor fakat dijital formda yüklenmiş temiz bir veri bulmak mümkün olmuyor. Sanırım bu açık veri farkındalığının az olmasından kaynaklanıyor.

Ayrıca açık verinin önündeki diğer bir engel, “Bilgi Edinme Hakkı” süreçlerinde yaşanan aksaklıklar. Süreçlerin hızlandırılması önümüzü çok açacaktır diye düşünüyorum. İngiltere’de yüksek lisans eğitimim döneminde açık veri farkındalığının ülke içinde ekonomik katkılarını da görmüş oldum. Dolayısıyla açık verinin ekonomik fayda yönü çok fazla. Bu konuda derneğinizin çalışmalarının katkısı büyük olacaktır.

MEHMET MİRAT SATOĞLU

TÜBİTAK ULAKBİM Enstitü Müdürü

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Biz biraz Avrupa Birliği penceresinden takip ediyoruz konuyu. Açık veri, “mümkün olduğu kadar açık, gerektiği kadar kapalı” (as open as possible and as closed as necessary) olarak tarif ediliyor. Temelde de doğru ve katıldığım bir prensip ama bunu somut olarak belirli bir veriye uyarladığınızda o sınır nereden geçiyor onu söylemek herkesin zorlandığı bir şey. Fakat açık erişimde olduğu gibi verisini de açan ülkeler ve açmayan ülkeler gibi belki 2025-2030 yıllarında dünyayı akıllı sistemler tasarlayanlar ve tasarlayamayanlar diye ayıracağız. O açıdan açık veri çok önemli. Avrupa Birliği bu sene “European Strategy for Data” isminde bir strateji yol haritası paylaştı. Burada verinin Avrupa Birliği ülkeleri arasında ve hatta sınırlarının ötesine geçmesini, daha sonra hep birlikte bir toplam veri üretimini ve bunun üzerinden akıllı sistemler tasarlamayı planladıklarını anlatıyorlar. Ancak bu şekilde açık verinin rekabetçi olabileceğini söylüyorlar. Ne kadar çok veri varsa o kadar akıllı ve verimli bir sistem tasarlamak mümkün. Eğer bu mümkün olur ise örneğin çevreyle, iklimle ilgili o kadar başarılı öngörüler/tahminler yapılabileceğine dair bulgular var. Dolayısıyla Avrupa Birliği diyor ki, biz bütün Avrupa yani 600 milyon civarı bir nüfusla dünyada ses getirebilecek bir kitle olabiliriz. AB içindeki verinin, Avrupa dışına çıkartılması konusunda hassas olmalıyız. Bu çerçevede içinde ülkemizde özellikle T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi’nin çıkarttığı genelgeler bunu hedefliyor. Türkiye’nin verisinin ülke içinde tutulması gibi. Ancak global şirketlerin ülkemizde veri merkezleri olmamasından dolayı sıkıntılar da var.

Bilimsel veriler açısından baktığınız zaman ise Avrupa Birliği, Açık Bilim Bulutu kapsamında 5 ana başlık altında topluyor yol haritasını; Çevre, nötron çalışmaları, astronomi ve parçacık fiziği, sosyal ve beşeri bilimler ve yaşam bilimleri. Örneğin, yaşam bilimlerinin altına sağlık verileri giriyor. Şu an Korona Virüs ile ilgili yapılan çalışmalar o başlık altında değer görüyor.

MEHMET MİRAT SATOĞLU

TÜBİTAK ULAKBİM Enstitü Müdürü

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Bu kapsamda yaşadığımız bir olayı sizinle paylaşmak isterim. 10 gün önce korona virüsün protein-gen dizilimini çıkartan bir araştırmacımızla görüştüm. *“Ben sizin bazı paylaşımlar yaptığınızı görüyorum. Türkiye’deki verilere erişmek için bakanlıktan izin mi aldınız, nasıl verilere ulaştınız?”* diye sordum. Araştırmacımız; *“Ülkemizde veri paylaşanlar var ama çok az sayıda. Dolayısıyla ben Avrupa’da paylaşılan herkesin erişebildiği açık veriyi kullanıyorum ve onlar üzerinden yapıyorum çalışmalarımı”* dedi. Dolayısıyla sağlık verisi örneğinde olduğu gibi kamu kurumlarının veriyi paylaşma konusunda ciddi çekinceleri var.

Daha ilginç olanı dergilere bastıkları makalelerin bile açık erişim olmasından dolayı çekinen bilim insanlarımız var. Konuya yabancı olmak da verinin paylaşımı söz konusu olduğunda bir bariyer olarak önümüze çıkıyor. Ama yapmak zorundayız yoksa iklim çalışmalarından kuraklık tehlikelerine, uzayla ilgili çalışmalardan nükleer alandaki çalışmalara kadar her katma değerli alanda geri kalıyorsunuz. Geri kaldığınız zaman da her alanda geri dönüş de sağlanamıyor.

İlk başta söylediğim gibi bu alanın sınırlarının da iyi belirlenmesi gerekli. Çok küçük modüler Arduino çipler marifetiyle yüz ifadenizden psikolojik durumunuzu yani mutlu musunuz, öfkeli misiniz, kızgın mısınız tahminleri yapan teknolojiler var. Kişisel verilerle çakışan bir tarafı var açık veri alanının.

Doç. Dr. NİHAN YILDIRIM

Akademisyen / İstanbul Teknik Üniversitesi

TÜRKİYE’DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Teşekkür ederim, ben işin hukuksal tarafını çok merak edenlerdenim. O yüzden can kulağıyla dinliyorum konuşmaları. Hukuk ile teknoloji ilişkisi sert. İşin yumuşak tarafı da var ama yumuşak deyince önemsiz anlamına gelmiyor. Kültürel etkiler, teamüller, adı konulmamış kurallaştırılmamış, yasaya girmemiş normlar var. O yüzden açık veri tarafındaki en büyük sorunu kültürel olarak görüyorum. Doktora tezimde de sonrasında da açık kaynak kodu çalıştım. Şimdiki açık kaynak kodlu yazılımlarla ilgili yapılan tartışmaları aslında açık veride de görüyoruz. Bu biraz kültür, hayata bakış, perspektif işi. Hem yasal hem etik hem de doğru olmayan birçok uygulama mahremiyetin kutsanması ile yapılıyor. Bu da bize çok diyalektik durumlar yaratıyor.

Siber alemde mahremiyeti sağlayarak sunulan “hizmetler” öncelikle bizim hayatımızı kolaylaştırıp bize hizmet ederken daha sonra bu araçlar efendimiz haline geldi. Haliyle burada efendi - uşak ilişkisi içerisinde neyi nereye koyduğumuz belirlenmeye başladı. Pozisyonlar da neoliberal ekonomilerde çok kolay değişmiyor, el değiştirmiyor. Kapalılıktan kimin kaybettiği, kimin kazandığı ekonomik araştırmaların verileriyle, işletme bilimlerinin verileriyle ortada. O yüzden açık veriyi, açık teknolojiyi, açık kaynak kodunu biz elimizden geldiğince desteklemeye, gündemde tutmaya çalışıyoruz. Akademide bizim de dar sınırlarımız oluyor, o çok dar alanda paslaşarak çalışıyoruz. O anlamda hayırlı uğurlu olsun diyorum, çünkü açık kaynak kodunda çok iyi gelişmeler elde edildi. Öyle ya da böyle bir işletim sistemi ortaya çıktı. Yaşadığımız süreçte donanımsal ve yazılımsal araçlarla çok güzel konumlanabilirdik ancak maalesef biz öğrencilere bu imkanı sağlayamadık. Birçok engel çıktı. Müfredatımıza da koyamadık açık kaynak kodunu ama umarım buralarda yaşanan -bu bir başarısızlık olmasa da sonuçsuzluk diyelim- sonuçsuzluk hikayesinden açık veri hikayesine bir şeyler aktarabiliriz. “Lessons Learned” çok moda ya, öğrenilmiş dersler, edinilmiş deneyimler falan deniliyor. Birikim pek kullanılmıyor, herhalde sakıncalı bulunuyor birikim kelimesi. O nedenle oradan aldığımız dersleri ben aktarmaya çalışırım. Vardır arkadaşlar bununla ilgilenen. Kültürel de ekonomik motifler de var.

Doç. Dr. NİHAN YILDIRIM

Akademisyen / İstanbul Teknik Üniversitesi

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Bir şey daha söylemek istiyorum. Özellikle ticari işletmelerde, devlette de makine öğrenmesi, yapay zekâyı herkes öğrensin gibi bir eğilim var. 1-2 milyon var mı artıran gibi. Biz makine öğrenmesini İTÜ'de naçizane öğretmeye çalışıyoruz. O konuda uzman değilim ama korelasyon analizi neyse biz oradan geldik, onun da ileri aşama modelleri. Bize iş gücü lazım, bize kalifiye eleman lazım en üstten en alta kadar yapay zekâcı istiyor millet. Yapay zekâcı veri analisti, veri bilimcisi nasıl yetişecek veri olmadan, ben bu soruyu sormak istiyorum. Kimse bize veri vermiyor, bizim çocuklar veri alamıyorlar, “our guys” gibi söylüyorum. Öğrenciler kızıyor o işe, yani veri yok, şirketlerden veri istiyoruz, vermiyorlar; ondan sonra bizim öğrenciler doktorantlar kimse veriyle bir şey üretemiyor. Sonra diyorlar ki, “veri bilimcisi yetiştirdiysenize!”.

Nereden bulacağız biz veri bilimcisini, nitelikli iş gücünü? Bu kapalılık artık işletmeyi de, işi de, parayıda ilgilendiren bir hastalık olmaya başladı. Bilmiyorum farkında mı acaba sektördeki aktörler. Biz veri istiyoruz, ihtiyaç var. Çamur olmadan heykel yapılamaz.

Maskeli veri istiyoruz, finansal olmayan veri istiyoruz, eski veri istiyoruz yine alamıyoruz. Burada veri yok, logic yok. Kitaplarda en önemli veriler paylaşılıyor, nasıl veriler ortada geziyor. Bu bir hastalık mı? Korku mu? Bizim bilmediğimiz bir gündem mi? Bilemedim ben, kapalı olma eğilimi araştırılması gereken bir şey, rica ederim baksın bizim davranışçılar. Kafamız çok karışık neden kapalıyız konusunda.

SADULLAH UZUN

Akıllı Şehirler Uzmanı / Verisun Teknoloji Kurucusu

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Herkese merhaba. Sadullah Uzun ben. Verisun Teknoloji adında bir teknoloji şirketim var. İşimiz akıllı şehircilik ve akıllı şehirde üretilen veriler olduğu için Verisun ismini "Veriyi sunan" anlamında tercih ettik. 18 senelik iş tecrübemin 9 senesi kamuda, 9 senesi ise özel sektörde geçti. Veriyle ilgili masanın her 2 tarafında da bulundum. Sorunları hep beraber tecrübe ediyoruz. Uzmanlaştığım ve belirteceğim veriler akıllı şehirle alakalı.

Genel olarak Toplu taşıma verileri, muhtelif sensör verileri, kameraların ürettiği veriler, radar tabanlı sensörlerin ürettiği yoğunluk verileri, bluetooth sensörlerin ürettiği ortalama seyahat verileri gibi hali hazırda şehirlerde kurulmuş olan akıllı şehircilikle ilgili üretilen tüm verileri kastediyorum. Bu veriler neden açık değil? Bu verileri kullanıp neden bir Türk girişimci kendi uygulamasını geliştiremiyor? Buraya baktığımız zaman en büyük engel aslında insanın bilmediğinin düşmanı olmasıdır. "Bu verileri paylaşırsak başımıza ne gelir?" konusunda kamu tarafında ciddi bir endişe var. Bu bir tarafı, diğer tarafı ve esas ağır kısmı da kamu açısından şöyle: "Yatırımı yapan benim, parayı yatıran benim, milyonlarca para veriyorum bu benim hizmetim ama bir başka firma çıkıp benim yatırıma sayesinde prim yapacak." Genel olarak böyle bir bakış var. Kendi alanı olarak görüyor, böyle bir yatırım varken neden ben bundan faydalanmayayım diyor. Eğer buradan bir değer üretilecekse ben de pay almalıyım, hatta yapılacak bir şey varsa ben yapmalıyım. Kamunun şu andaki veriyle alakalı meseleye bakışı bu.

Ayırt edilmesi gereken bir başka konu da hangi veri mahrem veridir hangi veri gönül rahatlığıyla paylaşılabilir konusu. Burada da bir kafa karışıklığı söz konusu. Kamunun veriye nasıl bakması gerektiğiyle alakalı konuşmalarda 2015 senesinde Deloitte tarafından yayınlanan bir raporu örnek gösteriyorum. 2020 senesinde kamu nasıl olmalı adında bir rapor. Orada güzel bir cümle var; "kamu; hizmet sağlayan değil, olanak sağlayandır". Yani kamu verileri üreten mekanizmaları kursun, olanağı sağlasın. Buna en güzel örnek; "Transport for London" uygulaması diyebilirim. Bu uygulama; otobüsün nerede olduğunu gösteren, varış tahmini yapan bir uygulamaydı. Daha sonra bu uygulama kapatıldı ve "piyasada çok fazla mobil uygulama var, benim işim onlara doğru veriyi sağlamak" dediler. Bu aslında ülkemizde de örnek alınması gereken önemli bir işti. Açık veri önündeki en büyük engel bu bakış açısına gelememiş olmamız diyebilirim.

SEVDA YALINBAŞ

FutureBright Kurucu Ortak

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Sahadan gelen birisi olarak diyeceklerim şu ki; “anketör ve pazarlamacı giremez!” kağıtlarının apartman girişlerine asıldığı bir durumda bireylere ve topluma verinin ne kadar kıymetli bir şey olduğunu nasıl anlatacağız? Neredeyse benim 20 senedir kafamı kurcalayan sorudur bu. İnsanlar artık bir şeyleri paylaşmadıkları gibi KVKK sonrasında da bundan vebadan kaçır gibi kaçırma noktasına geldiler. Özel sektör de bunun arkasına saklanır oldu. “Mühendis Kızlar” projesinde mentörüm, oradaki üniversitedeki kızlarımıza “bitirme tezlerinizi anonim veri olarak kullanabilir miyiz?” diye sorduğumuzda “KVKK’dan dolayı veremeyiz!” dediler.

Hocalarımızın söylediği gibi kamusal açık veri bilinci için veri okuryazarlığı yetersizliği en büyük engellerden biri. Bu bilinç veri sağlayıcı olarak TÜİK’te var bir tek. Şeffaflık için bir çabaları var.

Diğer yandan veri ile ilgili kafalar çok karışık. Veri güncel mi, değişkenler neler, dönemden döneme hangi parametreler var, nasıl hesaplama metotları var gibi metrikler şeffaf şekilde açıklanmıyor. Dünya bu kadar hızlı değişirken, gelişirken güncellik büyük sorun.

Dr. ŞAHİKA EROĞLU

Akademisyen / T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Açık Veri Uzmanı

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Açık verinin önündeki engelleri 4 başlık altında toplayabiliriz. Bunlar politik ve yasal engeller, teknik engeller ve kültürel engellerdir. Bu engellerden ilki politik engellerdir. Açık veri konusu bir politik vaat olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada devletlerin konuya bakış açısı ve açık veriyi bir politik vaat olarak algılamaları önemlidir. İlk açık devlet verisi uygulaması olan “Data. Gov” projesine baktığımızda konunun o dönemki Başkan Obama’nın politik vaatleri çerçevesinde şekillendiğini biliyoruz. Bu nedenle politik olarak bu işin sahiplenilmesi ve ülke politikalarında açık veri konusunun yer alması önemlidir. Politik sahiplik zaten birçok şeyi beraberinde getirmektedir. Daha sonrasında ise yasal engelleri tanımlayabiliriz. Yasal engellerden biri açık devlet verisinin dayandığı temel kanun olan Bilgi Edinme Kanunlarının olmaması veya olsa bile açık veri sunumlarına yönelik güncel süreçleri içermemesi sorunlardan bir tanesidir. Daha açık bir ifadeyle ilgili mevzuatın açık veri sunumunda bize ayrıntıları sunmaması denebilir. Konuyla ilgili regülasyon olmayınca kurumlar bu verileri nasıl açacakları konusunda yol haritasına sahip olmamış oluyorlar.

Bilgi Edinme Kanunlarının yanı sıra kişisel veri kanunlarının ve konuya yönelik açık veri kapsamlı kanunlarının da konu çerçevesinde güncellenmesi veya yeniden yapılandırılması gerekebilir.

Birçok ülkede mevcut yasal düzenlemelerin çoğu veri paylaşımını engelleyecek şekilde hazırlanmıştır. Bu durum açık veri uygulamalarının önünde engel teşkil edebilmektedir. Teknik engeller ise veri açılmasına yönelik teknik altyapıların olmaması veya veri yönetim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülememesi, ortak veri portallerinin olmaması olarak sayılabilir. Açık veri açısından büyük sıkıntılardan bir tanesi de kültürel engellerdir. Açık veri uygulamalarında yaşanan değişen koşullara adaptasyon eksiklikleri, konuya yönelik farkındalık eksiklikleri ve en önemlisi açıklık kültürünün geliştirilememiş olması bu engeller arasındadır. Bir diğer başlığımız da ekonomik engeller olabilir. Literatürde de tanımlanan bir engeldir bu. Açık veriye geçiş maliyeti olmayan bir süreç değildir. Kamu verilerinin açılması süreçlerinin bunların bir maliyet gerektirmesi ve bu doğrultuda konuyla ilgili ulusal bütçe eksiklerinin olması, yeterli kaynak sağlanamaması gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durum da açık veri uygulamalarına engel teşkil edebilmektedir.

Ülkemiz açısından baktığımızda açık devlet verisi konusu yine bu başlıklar çerçevesinde değerlendirilerek altyapı kurgulamaları da bu doğrultuda ilerletilmektedir. Dijital Dönüşüm Ofisinin oluşması çok önemliydi. Konuyla ilgili teknik altyapı süreçleri uluslararası standartlara uygun bir şekilde yapılandırılmıştır. Eş zamanlı olarak da mevzuat ve rehberlik çalışmaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Sağlıklı bir yapı kurgulamak adına bu meşakkatli süreç titizlikle yürütülmektedir.

Dr. TOLGA ÇAKMAK

Akademisyen / T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Açık Veri Uzmanı

TÜRKİYE’DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Böyle bir toplantıda yer almak çok sevindirici, organizasyon için de teşekkür ederim. Ben biraz daha teknik tarafta yaptığımız çalışmalar çerçevesinde karşılaştığımız problemleri aktarabilirim. Özellikle merkezi bir portaldan kurumların farklı nitelikteki verilerini sunmak ve bunun sürekliliğini sağlamak açık devlet uygulamaları boyutunda ciddi anlamda karışık süreçler içeriyor. Kurumlarımızın veri seti paylaşım konusunda hazır bulunmuşluk düzeyleri farklılık gösteriyor. Ayrıca PDF formatında tuttuğu veriyi açık veri olarak gören yaklaşımlar olduğu gibi verilerin sınıflandırılmasıyla ilgili sorunlar yaşandığını da söylememiz mümkün.

Ayrıca hangi veri gizlidir hangisi açıktır karmaşasının engellenmesi için ulusal veri sözlüğü çalışması da yapılması gerekiyor. Bildiğim kadarıyla bu konuda çalışmalar son aşamaya gelmiş durumda.

YASIN BECENİ

Avukat / BTS Partners

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“Davetiniz için çok teşekkür ederim, böyle kıymetli bir toplulukla tanışmak çok keyifli. Hem kişisel veri hem de kişisel verilerin dışındaki kişisel olmayan verinin kullanılmasıyla ilgili katma değer neler olduğunu sizlerle paylaşmanın etkili olacağını düşünüyorum. Ben yaklaşık 20 senedir bilgi ve iletişim teknolojileri üzerine çalışıyorum. Bu alanla alakalı Türkiye'deki en önemli enstitü olan Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknoloji Hukuk Enstitüsü Kurucusu ve Baş Akademik Danışmanıyım. O çerçevede dünyada bilgi ve iletişim teknolojileri hukukuyla ilgili çok yoğun çalışan Harvard, Oxford, ve Humboldt Üniversitesi gibi bir çok üniversitenin de açık veri, veri koruması ve veri temelli başlıklarındaki bir çok çalışmasına katıldım, katkıda bulundum. Açık veriyle ilgili Dubai Hükümeti'nin yapmış olduğu strateji çalışmalarının yazarlarından bir tanesi bendim. Kişisel verilerin korunması ile ilgili kanun komisyonu üyesiyim. Konuya sadece şu şekilde bakıyorum, buradaki kıymetli hocalarımızın işaret ettiği üzere konunun çok boyutlu kısmı var. Birçok kavram iç içe giriyor.

Açık veri ne demek, açık veriyi nasıl algılamalıyız, düzenlemeler neler olabilir şeklinde altı çizilen regülatif bazı alanlar var ülkemizde. Bu konunun Avrupa Birliği'nde 1997 yılında düzenlenmesinde özellikle öne çıkan kamunun önündeki bilgilerin açılması ve kullanılması. Bu her sene Avrupa Birliği'nde 50 milyar Euro'ya yakın ekonomik katma değer yaratıyor. Özellikle akıllı şehirler tarafında çok ciddi bir kullanım var. Tabi sizin bu açık veriyi kullanabilmeniz için bu veriyi bir şekilde makine öğrenmesine uygun şekilde işleyebileceğiniz, bu veriden analiz yapılacak formata uygun hale getirmeniz lazım. Devletin elinde birçok veri var ama bu veri hem makine öğrenmesine hem de bununla ilgili analize uygun şekilde etiketlenmiş ve altyapısı oluşturulmuş değil. Bu çalışmalar Avrupa Birliği'nde 1997'den, Amerika'da 1980'li yılların sonundan beri yapılıyor.

Değerli hocalarımızın değindiği açıklık, açıklıktan ne anlıyoruz, açık kaynak kod ve şeffaflık gibi birçok noktası var açık veri konusunun. Ayrıca verinin sahibi kim konusuyla ilgili tartışmalar da devam ediyor. Son beş senedir Avrupa Birliği'nde bu çok ciddi tartışılıyor hatta bununla ilgili bir doküman yayınlandı.

YASIN BECENİ

Avukat / BTS Partners

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Bu tartışmaların sonucunda verinin sahipliğinin önemli olmadığı, verinin “doğal değer” olduğu, kişisel veri ve bir takım devlet sırrı, ticari sır gibi verileri onun içerisinden ayıkladıktan sonra verinin herkes tarafından kullanılabilir bir şey olduğu, veriyi herkesin kullanabileceği, veri gölleri dediğimiz gölleri oluşturmak gerektiği, herkesin bu gölleri oluşturduktan sonra da işin tepesine bu işin yazılımlarını, servislerini geliştirecek kurumların konulması gerektiği konusunda mutabık. Ayrıca veri sahipliği kavramının ortaya konulduğu yepyeni bir mülkiyet kavramından bahsediliyor. Mülkiyet kanunu yani Roma'dan beri değişmeyen bir kavramdan bahsediyoruz. Dolayısıyla yeni kavramların ortaya konulması ve bu çalışmaların ilgili kişilere ulaşması çok önemli. Bu çalışmalar için sizin derneğiniz çatısı altında tartışabileceğimiz güzel zeminler yaratmak, belki küçük gruplar oluşturmak isabetli olur. Sizin vaktinizi daha fazla almamak bakımından genel çerçeveyi böyle sınırlandırmak isterim.

Prof. Dr. YAŞAR TONTA

Akademisyen / Hacettepe Üniversitesi

TÜRKİYE'DE AÇIK VERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELER?

“ Açık veri önündeki engeller değerli katılımcılar tarafından çok net bir şekilde dile getirildi. Benim bu hususta gördüğüm en büyük engel ise açıklık kültürü engeli. Yani bu kolayca da çözebileceğimiz bir sorun değil. Bunun bir geçmişi var. Örneğin, bizde veri merkezlerinin kurulması çok yenidir. Evet, geçmişten beri veri toplayan bazı kurumlar var ama onlar kendilerini veri merkezi diye adlandırmıyorlar. Son 10 senedir ULAKBİM öncülüğünde bazı gelişmeler oldu ama örneğin İngiltere'ye baktığınızda atmosfer verisinden sağlık verilerine kadar dijital kayıt görevi gören veri merkezleri var 1940'lardan bu yana. Dolayısıyla daha başından verinin önemiyle ilgili bir anlayışa sahip olmak gerekiyor. Ve sadece devlet verisi değil araştırma verileri de bunun içine giriyor.

Bununla çok yakından bağlantılı bir diğer kavram ise “veri okur yazarlığı”. İlkokul öğretmenimizden akademideki en yüksek aşamadaki kişilere, devletteki en üst yöneticilere kadar bizim üzerinde durmamız gereken bir şey. Çünkü tam olarak veriyi bilmediğimiz için veriyle ne yapabileceğimizi de bilmiyoruz. Ve bu okur yazarlığı yerleştirmeden açıklık kültürünü yerleştirmek de mümkün değil.

Ayrıca şunu vurgulamakta yarar var; siz verilerinizi açmadığınız zaman sorunlarınızın çözümünü en hafif şekliyle zamana yaymış oluyorsunuz. Hava kirliliği ile ilgili ölçümlerden tutun da şehirlerdeki park yerlerinin doluluğuna kadar açık veri çerçevesinde bunları yönetirseniz çok daha akılcı çözümler bulabiliyorsunuz sorunlarınıza. Ben bu veriyi kimseyle paylaşmam dediğiniz an daha uzun zamana yayılmış oluyor sorunları çözmek. Bilimsel açıdan da aynı şey söz konusu. Örneğin, Korona Virüs ile savaştığımız bugünlerde herkes açıklıktan bahsediyor. Gelin görün ki konuyla ilgili olarak verilerin yarısı bile açık değil. Bu genellikle verilerin anonimleştirilmemesinden değil, acaba bizim bu verilerde kaçırdığımız bir şey olabilir mi endişesinden kaynaklanıyor. Tekrar etmek gerekir ise açıklık kültürünün veri okuryazarlığıyla ilişkilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

2) AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

ANIL ÇELİK

Veri Uzmanı / UrbanStat Kurucu Ortağı

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Gerçekten zor soru. Konuya teknoloji tarafında olmama rağmen bizi çok zorladığı için regülasyonlar tarafından bakıyorum. Regülasyonları geliştirmeye yönelik belki de lobi faaliyetleri yapılmasının en temel başlangıç noktası olması gerektiğini düşünüyorum. Nereden başlanır benim çok zorlandığım bir nokta. En iyi veri sağlayan ülkeler, Amerika ve Kanada. İngiltere ve Avrupa Birliği ülkeleri de özellikle mevzuat konusunda iyiler. “Nasıl buraya geldiler?” sorusunun üzerinden örnek alınabilir, incelenebilir. Uygulama tarafında mevcut açık verilerle başarılı örnekler ortaya çıkartıp, kamuyla iletişim kurmanın iyi başlangıç olabileceğini düşünüyorum.

AŞKIN BAYSAL

Gazeteci, Yazar

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Hukuki altyapının değişmesi mecburiyetinden bahsedildi ama bir yandan bunun olabilmesi için kanun koyucunun zihniyet değişimine de ihtiyaç var. Klasik örnek vereceğim, uçaklar yokken hava sahası diye bir şey yoku. Uçaklar uçmaya başladıktan sonra bunun hukuku olması gerektiği, hava sahalarının tanımlanması gerektiği düşünölmeye başlandı. Bazen görüyorum kanun koyucular/düzenleyiciler hala eski dünya kafa yapısında. Aynı şey mahremiyet konusunda da geçerli. Yasin Bey çok önemli bir şeye değindi, mülkiyet tanımı. Yani mülkiyet tanımı liberal demokratik sistemin en temel unsurlarından bir tanesi. Kökü Roma'ya kadar giden mülkiyet kavramıyla dijital dünyanın meselelerini çözebilir miyiz? Çok emin değilim. Çok temel gördüğüm temel kavramların tartışılması ve bir zihniyet dönüşümü gerekiyor. Zihniyet dönüşümü ve bu farkındalığın arttırılması üzerine çalışmak mümkün.

Ayrıca sizin gibi oluşumlar bugünden yarına değil uzun vadeli sonuçlar almak konusunda fonksiyonel olacak konumdadalar. Açık verinin kullanıcılara zarar vermeyeceğini, insanların hayatını kolaylaştıracağı ve o yaratacağı ekonomiyle birlikte insanların belki zenginleşmesine katkıda bulunacağını, ülkelerin demokratikleşmesi ve şeffaflaşmasına fayda sağlayabileceğini söyleyen, sürdürebilir iletişim böyle bir derneğin fonksiyonu olabilir. Bu farkındalık ve iletişim için bir gazeteci olarak katkı sağlamak isterim. Çok teşekkür ederim.

ATALAY AKSAY

Avukat, KVKK Eğitmeni

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Temel bir problem, devlet vatandaş arasında karşılıklı bir güven sorunu var. Vatandaş mevcut mekanizmaları nasıl deleriz üzerine düşünüyor. Bu da var olan yapıdan kaynaklı. Bu bir sıkıntı. Aşkın Bey’in söylemi üzerine bunu bir örnekle anlatacağım, maalesef kanunların çıkış amacı Roma’dan itibaren “kanunlar ihtiyaçtan doğar” üzerine şekilleniyor. Bu hiç değişmedi şimdiye kadar. Önce sorun ortaya çıkar, kanun koyucu bu sorunu giderecek bir adalet yapısı ve yasal düzenlemeyi oluşturur, bu arada bundan mağduriyet yaşayanlar da bu kanun çıkana kadar telef olur. İnsanların toplum düzenleyici kanunlar oluşturması bununla başladı, maalesef böyle gidiyor. Ne demek bu, önleyici bir adalet sistemi eksikliğinden bahsediyorum. Böyle bir ihtiyaç da şu an yok. Hatta kardeşim önleyici bir düzenleme yapalım denildiğinde mahallenin delisi muamelesi yapılıyor insanlara.

İnsansız araçlar var, bu araçların sensörleri var, bu sensörler bir şekilde insanlara zarar verdiğinde illiyet bağına nasıl kuracağını şimdiden kurgula ki bu mevzuyla ilgili daha sonra yaşanacak bir sürü mağduriyetin önüne geçelim. Bunu dillendirmek, insanlara bunu anlatmak çok zor.

Yaşanması muhtemel sorunlardan kim sorumlu, sensör üreticisi mi, yazılım firması mı? Bu sorunları düzenleyecek yapılar olmadıkça, önleyici adaletten söz etmek mümkün değil. Dolayısıyla ilk önceburadan başlamak lazım yoksa küçük gruplar halinde tartışmaya devam ederiz.

DİDEM SAĞIN

Avukat, KVKK Eğitmeni

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Naçizane tavsiyem, KVKK kapsamındaki uyum süreciyle birlikte anonimleştirmeyi öğrenerek açık veriyi elde etmek öncelik olmalı. Daha sonra açık veri kullanılarak yapılacak uygulamalar ya da projeler netleşecektir. Hem uyum süreci hem de farkındalığın arttırılması beraber yürümeli. Teşekkür ediyorum, umarım ilerleyen süreçte de görüşürüz.

EMRE HASAN AKBAYRAK

Akademisyen / Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkan Yardımcısı

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Harika bir girişim. Salgın sürecini fırsata çevirmişsiniz bence. Tavsiyem önce Türkiye’nin açık veri haritasının çıkartılması olacaktır. Açık veride neredeyiz, ne aşamadayız, nereye gidiyoruz haritasından bahsediyorum. Daha sonra ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte hareket ederek, birlikte yol almak iyi olacaktır. Bizlerle, Türk Kütüphaneciler Derneği ve ANKOS’la iş birliği düşünülürse her zaman açığız. Bu birliktelik, farkındalığı güçlendirecek ve oluşacak iletişim gücü vasıtasıyla ilgili gençlere ulaşılmasının önü açılacaktır.

Dr. GÜSSÜN GÜNEŞ

Akademisyen / ANKOS Başkanı

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Çok teşekkürler, biz de ANKOS olarak sizlerle iş birliğine hazırız. Açık veri konusunda çok fazla konu başlığı var. İki konu üzerine yoğunlaşmanız iyi olacaktır başlangıçta. Veriyi çok iyi şekilde kullananlara ulaşmak ve vatandaşın açık veriye bakışının olgunlaşması için veri okur yazarlığı çalışmaları yapmak.

Teknoloji tarafının yani açık veri kullanılarak yapılacak servislerin üstünde durmanız özel sektörün de ilgisini çekecektir. Böylece özellikle yazılım ayağında yetersiz özel sektör yöneticilerinin farkındalığının arttırılması mümkün olabilir. Bu anlamda da teknik eğitimler yapan sivil toplum kuruluşları ile işbirlikleri önünüzü açacaktır.

İCLÂL TURAN

Gazeteci

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Açık veriyi her şeyi çözen ilaç, her şeye deva olan bir şey olarak sunmak ve mitleştirmek iyi olmayabilir. Hatta ters tepebilir. Sıradan insanlar için kavramsal olarak açık verinin ne kadar önemli bir şey olduğundan bahsettiğinizde ilgi çekici olmayabilir. Hayatları kolaylaştıracak örnekler gerekli. Örneğin bizim gazetecilik alanında bir veri setini görsellerle, interaktif araçları da kullanarak sunduğumuzda olumlu tepkiler alıyoruz. Kullanıcı diliyle çok okunuyor, etkileşim alıyor. Sizlerin de çalışmalarınıza başarı örnekleri oluşturarak başlamanız iyi olacaktır.

MEHMET MİRAT SATOĞLU

TÜBİTAK ULAKBİM Enstitü Müdürü

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Resmî açıklamanızda “Açık Veri Uygulamaları Geliştiriciler Topluluğu” hedeflerimiz arasında diye belirtmişsiniz. Çok iyi bir hedef. Bu alanda o kültürel değişimi sağlamak, farkındalığı artırmak için her türlü etkinlik, medyada yer alacak bilgilendirici, eğitici, tanıtıcı her türlü içerik işe yarayacaktır. İnsanların açık veriyle toplum yararına güzel şeyler yapıldığını somut olarak görmesi başarınızı arttıracaktır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanımızın açıkladığı “Avrupa Açık Bilim Bulutu üyeliğimiz” gibi adımlarımız var. Bu tip platformlar standartların olgunlaştığı, taleplerin somut ifade edildiği platformlar olacaktır. Bence doğru yolda ilerliyoruz. Dünyadaki başarı örneklerinden yola çıkarak hazırlanacak dosyalar ile ülkemizde farkındalık arttırabilir.

Doç. Dr. NİHAN YILDIRIM

Akademisyen / İstanbul Teknik Üniversitesi

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“

Nereden başlamak zor soru. Ekosistem oluşturmak gerekiyor. Hadi deyince olmuyor zaman gerekiyor. Herkesin bir araya geldiği platformlar, tüm paydaşları bir araya getirecek platformlar. Bunların illa enstitü veya kurum olması gerekmiyor. Kurumsallaşmalar bazen tehlikeli bile olabiliyor, deneyimlerim öyle oldu. Esnek platformlar ve çalışma gruplarıyla, vaka biriktirmek ve üzerine çalışmak lazım. Vakaları neden biriktirmiyoruz, oturup yazalım ve bunları popüler hale getirelim. Herkes yaşadığı vakaları biriktirdiği bir kitap, bir site, bir uygulama ile başlanabilir. Biz önce kendi bilgimizi açsak ve herkes bilgisini açsın gitse. Buradan başlanabilir.

SADULLAH UZUN

Akıllı Şehirler Uzmanı / Verisun Teknoloji Kurucusu

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“İşin merkezinde gerçekten KVKK yatıyor. KVKK sadece veri paylaşımı önünde değil ARGE yapmak isteyen firmaların bile önünde bir engel diyebilirim. Ben kamera koyup yoldan geçen araçlarla ilgili veri toplayıp ürün üreteceğim dediğiniz zaman bile sıkıntı yaşayabilirsiniz. Evvela veri paylaşım süreçleriyle ilgili farkındalık sağlanmalı. Veriler nasıl formatlı hale getirilir, uluslararası standartlar nelerdir konuları öncelikli olarak anlatılmalı. Bunun yapılması durumunda veri paylaşımıyla alakalı önemli sorun da aşılabılır. Paylaşılacak, mahremiyeti olmayan verinin önü de açılmış olur. İlk atılması gereken adımın bu olduğunu düşünüyorum. Ayrıca KVKK ile regülatif yapılanmaya ihtiyaç var.

İlk konuşmada bahsettim; kamu "Parasını benim verdiğim, yatırımını benim yaptığım veriden bir ticari işletme para kazanırsa Sayıştay kapıma gelir mi?" sorusuna yanıt veremiyor. Bu endişeden kurtulamıyor ve risk almak istemiyor. Bu durum da biz girişimcilerin önünü kesebiliyor. Bu konu izah edilmeli, bununla ilgili örnekler ön plana çıkartılmalı. Açık veri konusunda dünya örneklerini de doğru tanımlamalıyız. Amerika'da veya Avrupa'da açık veri var diyoruz ama o kadar da açık değil. Kendi geliştirdiğimiz ulaşım uygulamasını ilgili ülkelere entegre etmek istediğimizde şunu gördük; ücretsiz olarak web sitesi vasıtasıyla başvurduğunuz zaman size sundukları veri çok sınırlı. Canlı otobüs konumunu görmek istiyorum deyince, "Başvurun biz onaylarsak verimiz" dediler. Daha onay alamadık. Bu örneklerle de bakarak kendi ülkemizde sağlıklı bir açık veri sistemi kurabiliriz.

Özetle; nereden başlanmalı sorusuna yanıt olarak eğitim faaliyetleri ve regülatif düzenlemeler diyebiliriz.

SEVDA YALINBAŞ

FutureBright Kurucu Ortak

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Benim açımdan en önemli şey, veri okuryazarlığı. Bunun ne kadar önemli olduğunu kamudaki ve tepedeki insanlara anlatmazsak kimse bunun neden peşinden koştuğumuzu anlamayacak. Veriyi elinde tutanlar aslında çok kullananlar değil toplayıcılar. Kullananla toplayanlar arasındaki farkı anlatmamız gerekiyor. Veri elde etmek için harcadığımız efor çok fazla. Daha sonra kullanmak için ne vaktimiz ne enerjimiz kalıyor. Odak noktamızın bu olması gerektiğini düşünüyorum.

Dr. ŞAHİKA EROĞLU

Akademisyen / T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Açık Veri Uzmanı

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Açık veri ekosistemine baktığımızda kamu kurumlarının, özel sektörün ve vatandaşların yani sivil toplum kuruluşlarının bu işin içinde bulunması gerektiğini söyleyebiliriz. Bu noktada derneğiniz açık bir yaraya merhem olacak gibi duruyor. Bu ekosistemi iyi oluşturmak için açık verinin çok boyutlu bir konu olduğunu anlamamız gerekiyor.

Teknik anlamda, hukuksal anlamda ve bilgi yönetimi anlamında bakış açılarına ihtiyaç var. Bunların temsilinin doğru yapılmasını önemli görüyorum. Veri farkındalığı ve veri okur yazarlığının geliştirilmesi kadar açık verinin kırımlarını da anlatmak gerekecek. Biz açık veri başlığında ilerliyoruz ama açık devlet ve açık araştırma verilerinin getirilerinden ve süreçlerinden de ayrı ayrı bahsetmek gerekiyor. Açık devlet verisi açısından bakıldığında normal bir vatandaşın ilk etapta verinin kendisinden ziyade bu verilerden çıkartılmış uygulamalar ve hizmetlerle ilgileneceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla birebir bu verilerden yararlanılmış uygulamaların yapılması, bu verilerden elde edilebilecek değerlere yönelik vatandaşların bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması ve bunların teşvik edilmesi ile uygulamaların vatandaşların hayatına dokunabilmesinin katkı sağlayacağını düşünüyorum. Örneğin Amerika’da data.gov üzerinden açılan açık devlet verileriyle yapılmış yüzlerce uygulama var ve baktığımızda vatandaşların hayatlarına inanılmaz dokunuyor.

Biliyoruz ki dijital ortamların yaygınlaşmasıyla birlikte “dijital uçurum” dediğimiz bir kavram ortaya çıktı. Bir yandan teknolojik getirileri tartışırken bir yandan da dijital uçuruma yönelik önlemleri gerektirdi bu durum. Son dönemlerde de veri okur yazarlığının sadece tek bir grup üzerinden artmasının, “dijital elitlik” diye bir kavramın karşımıza çıkmasına neden olacağı söylenmektedir. Hem dijital uçurumun oluşmaması hem de dijital elitlerin ortaya çıkmaması için toplumun her kesimin farkındalığının oluşmasında derneğinizin büyük katkısı olacağını düşünüyorum.

Dr. TOLGA ÇAKMAK

Akademisyen / T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Açık Veri Uzmanı

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Tüm konuşmalara bakınca bir farkındalık oluşturma girişimlerine ihtiyaç duyulduğunu görebiliyoruz. Açık veri farkındalığıyla ilgili etkinlikler yapılabilir. Geçen hafta takip ettiğim bir etkinlik adeta bir festival havasında geçti. Bir hafta boyunca halkı bilinçlendirmek için teşvik ettikleri veri portalları hazırlama, ödüllü uygulama geliştirme projeleri, yarışmalar ön plandaydı. Aynı etkinlikler özellikle teknik anlamda ülkemizde de yapılabilir.

YASIN BECENİ

Avukat / BTS Partners

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Derneğiniz, Türkiye’deki bilim insanlarına, girişimcilere ve karar vericilere yol gösterecek bir yapı olabilir. Açık veri nerede duruyor, kişisel veri nerede duruyor, kişisel olmayan verinin kesiştiği nokta nedir gibi çizgilerin belirginleşmesi üzerine çalışabilirsiniz.

Başlangıç noktası olması açısından birkaç link paylaşmak istiyorum sizlerle. Birincisi açık veri nasıl anlaşılmalı konusu. AB’nin açık veri ilgili stratejisinin burada yapılacak çalışmalar bakımından ışık tutacağını düşünüyorum. Ayrıca Avrupa Komisyonu’nun fonlamış olduğu yüze yakın akademik çalışmayı da link olarak gönderdim sizlere. Bu çalışmalar da açık veri uygulamaları ile ilgili bize ilham verebilir.

Ayrıca ülkemiz bu konuyla ilgili bir şey yapmamış değil. Konu, bilgi toplama stratejilerinin içine girmiş durumda. Devlet Planlama Teşkilatı ve Kalkınma Bakanlığı içerisinde bir rapor da yayınlandı. O raporu da ilettim sizlere. Açık veriyle ilgili gözlemlediğim dünyadaki en iyi uygulamayı İngilizler yapıyorlar, bu uygulamaları da sizlere iletmış oldum. Tüm bu çalışmaların kapsamı için Avrupa Birliği stratejisine bakmak ve bu stratejinin etrafında dönen akademik raporları inceleyerek alt gruplar oluşturabilirsiniz. Ve ülkemizin strateji çalışmalarına önerilerde bulunabilirsiniz.

Son zamanlarda açık veri çalışmalarında yapay zeka ağırlık kazanıyor. Bunun için açık veriyi tanımlamak gerekli. Dijital Dönüşüm Ofisi’nin çıkartmış olduğu rehberle birlikte kamu kurum ve kuruluşlarına “elinizdeki veriye bakın ve sınıflandırın!” direktifi gelmiş oldu. Yani “kritik olan ve olmayan veriyi sınıflandırın” denildi. Bu hareketlilik bir fırsat olabilir çalışmaların yoğunlaşması için.

Prof. Dr. YAŞAR TONTA

Akademisyen / Hacettepe Üniversitesi

AÇIK VERİ ve TEKNOLOJİ DERNEĞİ ÇALIŞMALARINA NEREDEN BAŞLAMALI?

“ Bir yerden başlamak lazım. 2010 yılında itibaren açık erişimle ilgili zengin bir deneyim var aslında ülkemizde. Özellikle de araştırma verileri ile ilgili altyapı geliştirilmesi konusunda “OPEN AIRE” projeler yürütülüyor. Sivil toplum kuruluşlarından gelen konuyla ilgili projelere daha sıcak bakılıyor. Bu destek imkanlarına bakmak gerekir. Şimdiye kadar çoğunlukla akademik çevreler içerisinde tartışılan açık veri hikayesini dışarıya da açmanın yararı olur başlangıç noktası için.

Önerilerde geçen “fayda” hikayesi konusuna katılıyorum. Ancak faydanın olduğu açık verileri insanlar zaten bulup kullanıyor. Yol bulma uygulamalarından konum göndermeye kadar birçok servisi kullanıyoruz aslında. Yani eğer vatandaş otobüsün durağa hangi saatte geleceğini biliyorsa evden çıkış saatini ona göre ayarlamasını biliyor. Bu çalışmalar için yatkınız, bu bir avantaj. Dolayısıyla veri.gov.tr aracılığıyla genel yönetim verilerinin sistematik şekilde açılması biraz önce bahsettiğimiz sorunların büyük bölümünü çözer.

Açık veriyi ne kadar göz görürse o kadar çok çözüm önerisi ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla ulusal ve uluslararası projeler ile ne kadar çok sinerji yaratılırsa o kadar yararlı olur diye düşünüyorum. Bu projeler, veri okuryazarlığı ya da açıklık kültürünü geliştirmek ile ilgili olabilir.

Ayrıca derneğin adının ikinci kısmını oluşturan “teknoloji” üzerine gitmenin yararlı olacağını düşünüyorum. Açık teknolojiler biraz daha arkadan geliyor denebilir ama açık teknoloji kullanımının kazandırılabilceği çok şey var. Bu tür açık teknolojilerle ne tür kazanımlar elde edileceği derneğin üzerine gitmesi gereken konulardan birisi olabilir.

www.avted.org.tr
bilgi@avted.org.tr